

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2000/25/ES glede določb za traktorje, dane na trg v okviru sistema prožnosti

COM(2010) 607 konč. – 2010/0301 (COD)

(2011/C 107/05)

Samostojni poročevalec: **g. RANOCCHIARI**

Evropski parlament in Sveta sta 10. oziroma 24. novembra 2010 sklenila, da v skladu s členom 114 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosita za mnenje o naslednjem dokumentu:

Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2000/25/ES glede določb za traktorje, dane na trg v okviru sistema prožnosti

COM(2010) 607 konč. – 2010/0301 (COD).

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela dne 1. februarja 2011.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 469. plenarnem zasedanju 16. in 17. februarja 2011 (seja z dne 16. februarja) s 144 glasovi za, in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je prepričan, da je zmanjšanje škodljivih emisij ogljikovega monoksida, dušikovih oksidov, ogljikovodikov in trdnih delcev iz motorjev za kmetijske in gozdarske traktorje nepogrešljiv del prizadevanj za to, da EU doseže predvideno raven kakovosti zraka.

1.2 EESO poleg tega meni, da je treba zlasti v času globalne krize na finančnem in gospodarskem področju ter področju zaposlovanja evropski industriji kmetijskih in gozdarskih traktorjev zagotoviti dovolj prožnosti, ki je potrebna za razvoj novih traktorjev brez pretiranih gospodarskih obremenitev, ki jih v sedanjih razmerah ne bi mogla prenesti.

1.3 EESO zato podpira predlog Komisije, ki želi povečati mejo v okviru sistema prožnosti, s prvotno predvidenih 20 % na 50 %, in sorazmerno povečati tudi količine, namenjene malim in srednje velikim podjetjem.

1.4 EESO ocenjuje, da vpliv povečanja prožnosti na okolje ni odvisen od trajanja tega sistema, vendar predlaga, da se določi rok izteka tistih faz, za katere še ni bil predviden. Zato meni, da je treba opredeliti skupno, fiksno obdobje trajanja za vse kategorije moči motorja za stopnjo III B in za prihodnje stopnje, kar bi ustrezalo bodisi dobi treh let bodisi trajanju te faze, če je to krajše.

1.5 Odbor meni, da so mehanizmi za usklajitev in roki za prehod z ene na drugo stopnjo zlasti obremenjujoči in zahtevni

za MSP, saj so predvideni stroški za prilagoditev zasnove kmetijskih in gozdarskih traktorjev, da bi lahko vanje vgradili nove motorje – predvsem pa stroški za raziskave in tehnološki razvoj ter za ugotavljanje skladnosti – za manjša podjetja seveda veliko občutnejše breme kot pa za velike industrijske družbe.

1.6 Zato EESO podpira predlog, da se določi fiksna količina izvzetih motorjev izključno za MSP.

1.7 EESO ocenjuje, da je spodbujanje skupnih prizadevanj na evropski in mednarodni ravni za pripravo enotnih in splošno sprejetih tehničnih standardov temeljnega pomena za spodbujanje svetovne trgovine v tem sektorju in za vse večje usklajevanje mejnih vrednosti za emisije, ki veljajo v EU, z vrednostmi, ki veljajo ali so predvidene v tretjih državah.

1.8 EESO je prepričan, da je idealen okvir za tovrstna prizadevanja za usklajevanje ekonomska komisija za Evropo pri Organizaciji združenih narodov (UNECE), zlasti v okviru svetovnega sporazuma o usklajevanju iz leta 1998.

1.9 EESO poudarja potrebo po meritvi emisij kmetijskih in gozdarskih traktorjev med dejansko uporabo, ne pa zgolj s teoretičnimi poskusi v laboratoriju, in Evropsko komisijo poziva, naj čim prej predstavi predloge za načrte preverjanja „med uporabo“ (*in service conformity*).

1.10 EESO meni, da imajo elektronski sistemi bistveno vlogo pri nadzoru delovanja motorjev in sistemov za naknadno obdelavo, ki so potrebni za doseganje opredeljenih okoljskih ciljev.

1.11 EESO zato predlaga, da Evropska komisija sprejme ukrepe, ki bodo preprečevali nedovoljeno poseganje v programsko opremo za nadzor ter zahtevali uvedbo sistemov, ki bi zmanjšali zmogljivost kmetijskih traktorjev, če sistemi za naknadno obdelavo ne bodo pravilno vzdrževani.

2. Uvod

2.1 Direktiva 2000/25/ES se nanaša na motorje s kompresijskim vžigom in močjo od 18 do 560 kW, namenjene vgraditvi v kmetijske in gozdarske traktorje. Določa mejne vrednosti za emisije ogljikovega monoksida, dušikovih oksidov, ogljikovodikov in trdnih delcev. Predvideva čedalje nižje mejne vrednosti za različne stopnje, za katere določa različne roke. Ti se uporabljajo za prilagajanje mejnih vrednosti za izpušne pline in trdne delce. Naslednji stopnji, ki sta že določeni, sta III B (z začetkom 1. januarja 2011) in IV (z začetkom 1. januarja 2014). Za motorje z močjo od 37 do 56 kW še niso bili določeni pogoji za stopnjo IV, za vse ostale motorje z večjo močjo pa še ni bila določena stopnja, ki bo sledila stopnji IV. Ker velja, da posamezna stopnja traja od datuma, ko začne veljati obvezna uporaba njenih pogojev, do začetka veljavnosti pogojev naslednje stopnje, je mogoče sklepati, da imajo nekatere stopnje (za konkretne kategorije moči motorjev) danes neomejeno trajanje.

2.2 Določbe o emisijah izpušnih plinov iz kmetijskih in gozdarskih traktorjev so bile leta 2005 spremenjene. Ravno ta sprememba je prinesla sistem prožnosti, ki omogoča uvedbo zelo ambicioznih omejitev emisij v kratkem času, po vzoru tistih, ki so jih uvedli v ZDA, obenem pa – vsaj delno in poenostavljeno – opredelila sistem prožnosti, podoben sistemu v omenjeni zakonodaji za omejitve obremenitev proizvajalcev, gospodarskih in glede človeških virov. Druge zakonodaje s tega področja, npr. na Kitajskem, v Indiji in Braziliji, takšnih sistemov ne predvidevajo, vendar pa so roki, ki jih navajajo za uvedbo, veliko daljši.

2.3 Sistem, ki ga je sprejela EU, omogoča proizvajalcu kmetijskih in gozdarskih traktorjev, da v določenem obdobju pri lastnih dobaviteljih motorjev kupi omejeno število motorjev, ki upoštevajo pogoje predhodne stopnje. Število motorjev je na podlagi zahtevka določeno enkrat, pri čemer se upoštevata dva pogoja:

- odstotek (povprečne) prodaje traktorjev v zadnjih petih letih;
- določeno število motorjev, kar je zaradi manjšega obsega namenjeno MSP.

Količina motorjev, dovoljenih v okviru sistema prožnosti, torej ni odvisna od trajanja sistema prožnosti.

2.4 Direktiva Komisije 2010/26/EU z dne 31. marca 2010, ki spreminja Direktivo 97/68/ES o emisijah motorjev, namenjenih za vgradnjo v necestno mobilno mehanizacijo, je v duhu primerne zakonodajne poenostavitve med drugimi ukrepi pospešila upravni postopek za zahtevke in preverjanje v okviru sistema prožnosti.

2.5 Tokratni predlog Evropske komisije upošteva izjemno obremenitev, ki jo za proizvajalce pomeni stopnja III B, saj najprej uveljavlja splošno uvedbo sistemov za naknadno obdelavo emisij iz motorjev. Te tehnologije, ki so sicer že znane in se uporabljajo v sektorju težkega prevoza, je treba znova v celoti pregledati, da bi se upoštevali težavni pogoji za delovanje kmetijskih in gozdarskih traktorjev. Nato je treba v celoti pregledati tudi načrtovanje samih traktorjev, da bi uvedli sisteme za naknadno obdelavo.

2.6 Evropsko industrijo kmetijskih in gozdarskih traktorjev so po drugih strani leta 2009 močno prizadele posledice svetovne gospodarske in finančne krize. Statistika kaže sicer prva znamenja izboljšanja, vendar kriza še vedno močno vpliva na socialno področje in predvsem na področje zaposlovanja.

2.7 Predlog za večjo prožnost je omejen zgolj na stopnjo III B, ki sovпада z najhujšim obdobjem svetovne krize.

2.8 Predlog Komisije v nasprotju z načelom postopnega začetka veljavnosti stopenj glede na različne kategorije moči motorjev določa en sam časovni rok za konec sistemov prožnosti za stopnjo III B.

2.9 Če je razumno določiti končni datum za prenehanje veljavnosti sistema prožnosti za kategorije moči z neomejenim trajanjem (glej točko 2.1), torej brez datuma prenehanja veljavnosti, potem ni primerno, da trajanje pri drugih kategorijah moči ni enako in niha od treh do samo enega leta. Običajno se takšna izbira upravičuje z zmanjšanjem okoljskega vpliva, dejansko pa se celotna količina motorjev, dovoljenih po sistemu prožnosti, določi na začetku tega sistema glede na (odstotek od) povprečne prodaje posameznega proizvajalca v letih pred njegovim zahtevkom, ali pa se opredeli konkretno število, ki se v času trajanja sistema ne spreminja. Proizvajalec običajno to število zahteva, kar omogoča oceno okoljskega učinka ukrepa. Trajanje sistema prožnosti torej nima nobenega nadaljnega vpliva na okolje, saj je količina motorjev, za katere velja odstopanje, določena vnaprej.

2.10 Da bi se izognili neupravičenim razhajanjem med kategorijami moči, je treba za vse kategorije moči motorjev določiti enako dolgo trajanje sistemov prožnosti in s spremembo predloga Komisije ta pristop razširiti na vse stopnje, ki zaenkrat še nimajo določenega konca veljavnosti, kot npr. stopnja IV.

2.11 Za zagotovitev razvoja industrije v okviru varstva okolja je treba:

- ohraniti konkurenčnost evropskih proizvajalcev kmetijskih in gozdarskih traktorjev ter ublažiti neposreden pritisk gospodarske krize;
- pri stopnji III B industriji omogočiti nadaljevanje financiranja raziskav in tehnološkega razvoja za vse vrste izdelkov, zlasti tistih za specializirane potrebe;
- omejiti emisije voznega parka in spodbuditi zamenjavo zastarelih kmetijskih in gozdarskih traktorjev s traktorji, ki imajo manjši vpliv na okolje in voznikom zagotavljajo večjo varnost. Možnost naknadne vgradnje naprav za zmanjšanje emisij prinaša zgolj skromne koristi glede škodljivih emisij in nikakršnega izboljšanja glede varnosti.

3. Predlog spremembe Direktive

3.1 Predlog predvideva naslednje spremembe Direktive 2000/25/ES:

3.2 Pri stopnji III B se dovoli povečanje števila motorjev vseh kategorij moči za vgradnjo v kmetijske in gozdarske traktorje, danih na trg v okviru sistema prožnosti; tj. povečanje dovoljenih količin z 20 % na 50 % prejšnje letne prodaje traktorjev, oziroma, kot druga možnost, sorazmerna prilagoditev fiksnega števila motorjev, ki jih je mogoče dati na trg v okviru sistema prožnosti.

Ti ukrepi prenehajo veljati 31. decembra 2013.

3.3 Predlagana možnost torej zagotavlja okrepitev sedanjega sistema prožnosti. To velja za najboljšo rešitev, saj zagotavlja ravnovesje med okoljskim vplivom in gospodarsko koristjo, in sicer zaradi zmanjšanja stroškov prilagajanja trga novim mejnim vrednostim za emisije. Treba je spomniti, da povečanje prožnosti sicer že omogoča člen 4(8) Direktive 2000/25/ES.

4. Splošne ugotovitve

4.1 EESO podpira pristop Komisije, katerega namen je zagotoviti več prožnosti pri izvajanju različnih stopenj uvajanja mejnih vrednosti za motorje za vgradnjo v kmetijske in gozdarske traktorje glede emisij ogljikovega monoksida, dušikovih oksidov, ogljikovodikov in trdnih delcev.

4.2 EESO se pridružuje želji Komisije, da bi po eni strani zaščitila konkurenčnost in delovna mesta v evropski industriji kmetijskih in gozdarskih traktorjev pred posledicami svetovne finančne in gospodarske krize, obenem pa zagotovila visoko raven varstva okolja in blaginje državljanov EU.

4.3 EESO zato podpira predlog Komisije za povečanje prožnosti na 50 % v sektorjih, za katere velja sistem prožnosti, ki ga predvidevajo direktiva o emisijah izpušnih plinov kmetijskih in gozdarskih traktorjev iz leta 2000 in poznejše spremembe, samo za stopnjo III B.

4.4 Na splošno EESO meni, da je spodbujanje skupnih prizadevanj na evropski in mednarodni ravni za pripravo enotnih in splošno sprejetih tehničnih standardov temeljnega pomena za spodbujanje svetovne trgovine, z namenom, da se mejne vrednosti za emisije, ki veljajo v EU, vse bolj uskladijo z vrednostmi, ki veljajo ali so predvidene v tretjih državah. Zato se zdi, da je ekonomska komisija za Evropo pri Organizaciji združenih narodov (UNECE) v Ženevi idealen sedež za razvoj.

4.5 Posebno pozornost je treba nameniti MSP v tem sektorju. EESO meni, da so mehanizmi sistema prožnosti, ki naj bi olajšali prilagajanje, roki za izvedbo in roki za prehod z ene na drugo stopnjo obremenjujoči zlasti za MSP, in sicer zaradi stroškov prilagajanja mehanizacije in motorjev, ki za manjša podjetja očitno pomenijo precej občutnejše breme kot za velike industrijske družbe. Zato je treba MSP zagotoviti možnost fiksnega števila motorjev, ki so izvzeti.

4.6 EESO želi poudariti, da je za usmerjenost ciljev treba ne samo določiti stroge mejne vrednosti, ampak tudi preizkusne postopke, ki bodo emisije preverili med dejansko uporabo po načrtih spremljanja emisij motorjev, ki jih izvedejo proizvajalci motorjev ali nadzorne oblasti v okviru sistema „preverjanja med uporabo“ (*in service conformity*).

4.7 EESO se zaveda dejstva, da najbolj ambiciozne stopnje zmanjšanja emisij terjajo uvedbo sistemov za naknadno obdelavo, zato je po njegovem mnenju nujno zagotoviti, da nedovoljeno poseganje vanje ne bo mogoče in da bodo izvajalci poskrbeli za njihovo pravilno vzdrževanje, saj bo tako zagamčena njihova učinkovitost v celotnem predvidenem obdobju trajanja traktorjev. V nasprotnem primeru bodo emisije teh motorjev večje od emisij motorjev predhodnih stopenj. Obsto-

ječa direktiva prinaša minimalne določbe o vzdrževanju in nič glede nedovoljenega poseganja v sisteme, zlasti v programske opremo za delovanje. EESO priporoča, da Evropska komisija čim prej sprejme predpise, ki bodo preprečili delovanje kmetijskih in gozdarskih traktorjev, če sistemi za naknadno obdelavo ne bodo pravilno vzdrževani, in preprečili dostop tretjih oseb, ki jih proizvajalci niso izrecno pooblastili, do programske opreme, ki zagotavlja pravilno delovanje in nadzor emisij.

V Bruslju, 16. februarja 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
